

Prologas

Persefonė

Keisčiausia, labiausiai stulbinama, mano gyvenimo ir mirties suvokimą pakeitusi diena prasidėjo kaip bet kuri kita. Atsibudau pasaulyje, kurį visada pažinojau, o miegoti nuėjau gaubiama slėpingumo skraistės.

Visą savo gyvenimą mes nuolat kuo nors užsiimame, mėgindami nepaisyti fakto, kad ateis tamsa — viena diena per greitai — mūsų pasiimti. Begalybė negali įsikomponuoti į mūsų gyvenimus tokia, kokia yra — pernelyg bauginanti, pernelyg milžiniška. Mes turime sumažinti jos dydį, atlikdami milijoną smulkių kasdienių dalykų, apibrėžiančių mūsų realybės ribas — ir tam pasitelkiame penkis savo pojūčius, kaip tie ir skirti naudoti: daiktams liesti, matyti — tiems, kurie yra realūs, esantys čia, šiapus egzistencijos ribos, gyvųjų pusėje. Mes suteikiame slėpingumui žmogišką veidą; suteikiame pavidalą tam, kas yra beformis.

Mes išgalvojame ritualus įvykių raidai apibūdinti, paverčiame gyvenimą ir mirtį apeigomis, padarydami juos žemiškus ir lengviau suvokiamus, suprantamus. Kai gimsta kūdikis, mes nesusimąstome, *kodėl* tas mažas žmogutis dabar čia atsirado, kur jis buvo anksčiau, ką jis žino... Naujoji mamytė sugrįžta iš savo kelionės į nežinią, paimdama kartu su savimi kūdikį iš tamsos į šviesą; tada abu nuvalomi, aprenjami ir paverčiami tokiais, kad atrodytų, lyg

niekada nebūtų buvę anapus... lyg ji ką tik nebūtų buvusi požemyje, patamsyje, kur gyvenimas ir mirtis susitinka bei susilieja.

O kai kas nors numiršta, laimei, šeima gali užimti savo mintis visomis širdį veriančiomis smulkmenomis, kurias tomis aplinkybėmis reikia atlikti: gėlėmis, maistu, ką reikėtų pasilikti, ką — išdalyti; ir be paliovos ant likusių velionio daiktų byra ašaros: ant šlepečių, arbatos puodelio, chalato. Mes guodžiame vienas kitą, laikomės įsikibę į tvirtą petį, glaudžiame prie savęs šiltą plaštaką, kuria teka kraujas, juntame jį po oda, užiantį taip garsiai, taip aiškiai, kad išblaško mintis apie mirtį.

Kaipgi mes galėtume bent sekundę pažvelgti tiesai į akis, kas iš *tikrujų* įvyko, kaip antai: kas nors buvo čia, o paskui nebeliko, iškeliavo amžinai, išėjo į nebūtį — neparpuždami ant kelių ir neklykdami iš siaubo, mąstydami, kad kurią nors dieną tai ištiks ir mus, kad užmerksime akis ir niekada jų nebeatmerksime? Kaipgi išvis galime būti tokie narsūs — žvelgti į mūsų laukiančią gūdžią, abejingą tamsą ir gyventi toliau?

Jeigu tamsa yra tai, kas laukia mūsų.

Mat dabar aš žinau, kad ne tai.

Diena, prasidėjusi kaip bet kuri kita, yra tas metas, kai buvo nuplėstos visos apsimestinės pozos, ir aš pažvelgiau tiesiai į slėpinį. Pamačiau tą, kurią laikiau seniai išėjusia, ji buvo ten — stovėjo priešais mane. Mačiau sielą be kūno, ir ji šypsojosi.

Galbūt esu naivi, gal aibė įrodymų, mokslas ir mąstymas stoja prieš mane pareikšti, jog klystu, bet aš tikiu tuo, ką prieš daugelį metų man pasakė močiutė — kad meilė niekada nemiršta ir kad tai, kas laukia mūsų, bus meilė,

kurią patyrēme būdami gyvi. Kad už baimēs ir kančios yra
meilē, kuri mus pagaus, kai krisime.

Būtent tai aš sužinojau vieną pavasario naktį miške ir
nuo tada nebebijau.

Prarastas kūdikis

Eilidė

Diena, kai praradau savo kūdikį, buvo tokia nuostabi, taip švietė saulė, kad pusė miesto pabiro iš namų su tamais akiniais ir šypsenomis veiduose.

Aš išėjau pasivaikščioti, vilkėdama savo plačia gėlėta nėščiosios tunika. Buvo tik dešimta nėštumo savaitė, tad dar gerokai per anksti rengtis nėštukų drabužiais, bet aš paprasčiausiai nekantravau. Taip pat maisto produktų parduotuvėje išsirinkau kažin kokį savotišką derinį — sardinių ir anakardžių riešutų, nes vis kartodavau sau, kad mane ištinka keisti įgeidžiai. Iš tikrųjų tai jokių įgeidžių neturėjau. Tik troškau pagaliau sakyti tokius dalykus kaip: „Negaliu gyventi be mangų ir „Heinz“ padažo, taip pat kramtau plaukų gumytes. Kai esi *nėščia*, tave apninka tokie bjaurūs potraukiai.“

Nėščia.

Aš tikrai buvau nėščia. Dabar tai atrodo neįmanoma.

Svajojau visus šiuos dalykus patirti; troškau kiekvieno ženklą, kiekvieno menkučio simptomo: rytinio pykinimo, patinusių čiurnų, tunikų, atrodančių it palapinės, bemiegių naktų. Norėjau juoktis iš to, kokie didžiuliai mano apatiniai, ir pagal kažkokį kvailą, žurnale rastą testą pasitikrinti, ką

pagimdysiu. Svajojau gilintis į vardų knygas, rinkti baldus vaiko kambariui, diskutuoti, kokia kūdikio nešynė geresnė — perpetinė ar kengūros tipo. Aš troškau pirkti marškinėlius, šliaužtinukus, kepurėles, pirštinytes ir kojinaites. Viską baltą — iki dvidešimties savaičių, kai echoskopinės apžiūros metu sužinosiu, bus berniukas ar mergytė. Mudu su Tomu pagarbiai ir šiek tiek baimingai stebėsime ekraną, vienas kitam sakydami: „Žiūrėk, jis moja! Sveikinas!“ Paskui skambinsime savo draugams ir giminaičiams pranešti, ką turėsime. Echoskopijos nuotraukas įrėmsime ir pastatysime ant židinio atbrailos. Vieną Tomas nusineš į savo darbą, kur kiti gydytojai, akušerės ir registratorės apie ją burkuos: „Jis... arba ji... atrodo visai kaip tu!“ Žinoma, negali tikrai pasakyti, iš tų nuotraukų nieko nematyti, tai tik viena iš tų kvailysčių, miela nesąmonė, žmonių sakoma vienas kitam, nes taip gera kalbėti apie juos — kūdikius pakeliui į šį pasaulį, apie visas viltis ir džiaugsmą, kuriuos jie atneša su savimi.

Bet labiausiai už viską troškau justti mažylį spardantis manyje. Man pasakė, esą tai kaip silpni ribuliai, lyg tavo pilvuke plasnotų drugelis. Troškau Tomo delno ant mano pūpsančios iškilumos, matyti jo veide pasididžiavimą ir švelnumą man, savo žmonai, dovanojančiai jam sūnų arba dukterį.

Aš taip ilgai šito laukiau; visos kitos pastodavo ir nešiodavo savo mielus kaubrius nelyginant karūnas, o aš vis mūvėdavau savo dešimtojo dydžio džinsus ir tebeturėdavau plokščią pilvą. Man nepatiko, kaip aš vis lieknėju, užuot tapusi vis apvalesnė, pilnesnė ir giedresnė.

Desperatiškai troškau būti tokia kaip jos, neščios moterys: kaip mano sesė, draugės, kolegės, kirpėja. Netgi kaip

paštininkė — na, ta moteris mane skaudindavo savo pūpsančiu pilvu, kai kasryt stebėdavau ją krypuojant pirmyn atgal gatve ir nerangiai ropščiantis į raudoną pašto furgonėlį. Iki moteris man pasakė, kad keičiamos jos pareigos, — suprantate, sveikata ir darbo sauga, — taigi esanti perkeliama sėdėti prie siuntinių atsiėmimo langelio pašte ir stebėti savo augantį kaubrį. Dar pakvietė mane užsukti, persimesti vienu kitu žodeliu.

Aš lyg apsėsta atidžiai tyrinėdavau kitų moterų pilvukus, norėdama pamatyti, ar jos taip žavingai, su įsitempusia oda pabrinkusios, kokia tampi pačioje pradžioje, kai kaubrys dar tik vos yra, bet jau matomas. Save kankindavau, įtikinėdavau, kad visos, *visos* nėščios, išskyrus mane.

Kai tik mano ir kokio vaikiško vežimėlio keliai susikirsdavo, aš nusukdavau akis į šalį. Nepasitikėdavau saviimi, kad mano žvilgsnis neturės tos išraiškos — tos ilgesingos išraiškos, kurią motinos atpažįsta, todėl pučiasi ir savo akimis sako: „Šitas kūdikis mano.“

Troškau irgi būti tokia. Svajojau, kad kitos moterys žiūrėtų į mano kūdikį spindinčiomis akimis ir pavydėtų, troškau jaustis kaip viso pasaulio karalienė, laimingiausia moteris žemėje.

Kaip mano sesuo. Ji tikra ekspertė.

Ketrina trejais metais už mane jaunesnė. Mes abi mylime kūdikius, nuo vaikystės abi troškome būti motinos. Mudvi žaisdavome namus, rūpindavomės savo lėlėmis, jas maitindavome, guldydavome į loveles, vežiodavome mažučiuose vaikiškuose vežimėliuose. Nieko netikėta, kad abi pasirinkome darbą su vaikais: ji tapo pediatrijos sesele, aš — vaikų lopšelio auklė. Na, nūnai sakoma — vaiko raidos darbuotoja.

Ji anksti, vos baigusi koledžą, ištekėjo, ir nepraėjus nė šešioms mėnesiams, pastojo. Pagimdė berniuką, mielą mažylį, mano brangiausią sūnėną Džeką. Iki to laiko, kai Ketrina vėl pagimdė, — šįsyk dvynukes, — aš daugiau kaip trejus metus stengiausi pastoti. Matydama sesę, laikančią jas abi, po vieną sau po paranke, su rožiniais šliaužtinukais ir kepurėlėmis, susiraukšlėjusiais veidukais, jausdavausi pasiligojusi iš širdgėlos.

Po Izabelos ir Chlojos, kol aš antrą kartą kenčiau dirbtinį apvaisinimą, atėjo Molė. Ji buvo šeimos mažylė, visų numylėtinė. Ir vėl sveikinimai, šventimai, suėjimai, o mano mama ir tėtis juokavo, esą viena duktė parūpina gąnėtinai vaikaičių už abi.

Išskyrus tai, kad iš tikrųjų juodu nejuokavo. Žinojo apie mano pastangas, tik mano šeima nėra labai... kaip čia pasakius... taktiška. Kai kas pasakytų, kad jie žiauroki. Na, bent mano atžvilgiu. Ypač mano sesuo. Ji tikrai negailestinga, nuolat man primena, kokia vaisinga esanti, koks gausus jos mažų veidukų, rankyčių ir pėdučių derlius, kaip jie myli ją, glaustosi iš visų šonų ir leidžia jaustis... šio to vertai.

O aš — bevertė, bergždžia, rankas man gelia nuo tuštumos. Tuščios rankos, tuščia širdis.

— Jeigu turėtum vaikučių, žinotum, kaip aš jaučiuosi! — Džeko pirmą dieną mokykloje verkdamas pasakė ji.

— Jos nori tik savo mamutės, ar ne? Tetulytė — ne tas pats! — nusijuokdavo Ketrina, kai kuri iš dvynių mane aplenkdamo ir su nubrozintu keliu nubėgdavo tiesiai pas mamą.

— Atleisk, nėra taip, kad tavęs nenorėčiau, bet šalia manęs ji geriau nusiramina, — paaiškino, kai paprašydavau leisti man paguldyti Molę į lovelę.